

PROBLEMELE ORGANIZĂRII AUDITULUI ÎN CONDIȚIILE PRELUCRĂRII AUTOMATIZATE A DATELOR

*Lector superior, dr.
Dumitru GRUMEZA, ASEM*

The audit process for a computerized accounting system involves five main steps: conducting the initial review (planning the audit); reviewing and assessing internal controls; compliance testing (testing the internal controls); substantive testing (testing the detailed data); and reporting (conclusions and findings). The auditor(s) should reach an understanding with the client concerning the scope and limitations of the audit from the very beginning. This will facilitate the accomplishment of the audit objectives in an effective and efficient manner.

Un progres semnificativ în activitatea de audit poate fi realizat prin utilizarea tehnicii de calcul, ce crește substanțial productivitatea la auditori. Utilizarea acestei tehnici oferă o eficiență mai mare și o exactitate foarte înaltă a procedurilor de audit. Diversele programe în domeniul contabilității utilizate, de exemplu, oferă posibilitatea pentru a verifica rapid corectitudinea operațiilor în sistemul de salarizare, care este dependentă de complexitatea și calitatea muncii prestate, precum și de a stabili nivelul de competență a personalului.

Cu toate acestea, lipsa unor cercetări științifice corespunzătoare, a literaturii de specialitate cu privire la metodele de control și de audit într-o contabilitate informatizată afectează eficiența controalelor și a procedurilor de audit.

Scopul acestui articol este de a examina problemele și soluțiile care pot apărea în timpul auditului prin utilizarea tehnicii de calcul pentru prelucrarea datelor.

Utilizarea de către entitate a programelor informatice pentru prelucrarea datelor afectează în mod semnificativ metodele de testare aplicate de auditor, astfel încât auditorul, în momentul planificării lucrărilor trebuie să decidă cu privire la activitățile tehnico-organizatorice de a utiliza serviciile unui expert în domeniu.

Practica a arătat că, în cele mai multe cazuri, denaturarea informației este cauzată de erorile soft-ului și bineînțeles eroarea operatorului.

Tipurile de riscuri de audit care rezultă din utilizarea sistemelor informatice de prelucrare a datelor:

- ✓ *tehnice* – acestea sunt legate de aspectele tehnice, aceste riscuri sunt cauzate de performanța slabă a hardware-ului, decalajul dintre hardware și software, lipsa de întreținere corespunzătoare și de monitorizare;
- ✓ *legate de sistemul de procesare a datelor* - pot fi asociate cu erori în proiectarea sistemului, tiraj mic de programe, utilizat într-un mod necorespunzător, utilizarea de programe (software) fără licență. Nu sunt excluse și cazuri de utilizări de programe care nu sunt proiectate pentru contabilitate;
- ✓ *referitoare la organizarea contabilității și controlului* - cauzate de nepregătirea corespunzătoare a personalului care lucrează cu sistemul de procesare a datelor de contabilitate, nemulțumirea operatorilor față de organizarea sistemului de control intern, un sistem slab de protecție împotriva accesului neautorizat la baza de date, sau lipsa acesteia, pierderea de date;
- ✓ *referitoare la calificarea auditorului* - ar putea apărea ca urmare a aprecierii incorecte a sistemului informațional contabil, a testelor incorect construite, interpretarea eronată a rezultatelor.

Diverse situații sau condiții duc la majorarea sau la diminuarea riscului. Există factori care afectează direct nivelul riscului de audit în ceea ce privește prelucrarea automatizată a datelor:

1) riscul apariției erorilor și denaturărilor în contabilitate crește în următoarele cazuri:

- ✓ descentralizarea rețelei de calculatoare;
- ✓ depărtarea mare a calculatoarelor de server;
- ✓ lipsa cunoștințelor în domeniul tehnologiei informaționale a personalului din contabilitate;
- ✓ lipsa controalelor interne asupra funcționării sistemului de date informatice.

2) riscul apariției erorilor și denaturărilor în contabilitate scade în următoarele cazuri:

- ✓ utilizarea sistemelor de prelucrare a datelor licențiate;
- ✓ utilizarea de software moderne;
- ✓ folosirea unui singur sistem de prelucrare a datelor în cadrul entității economice, inclusiv de filialele sale, diviziuni, birouri, filiale.
- ✓ operarea unui software special adaptat pentru entitatea respectivă;
- ✓ există posibilitatea de a consolida anumite forme de control prin utilizarea de programe de calculator special concepute pentru auditor;
- ✓ existența în cadrul entității a politicii adecvate de gestionare a informațiilor;
- ✓ existența în cadrul entității a unui plan pe termen lung și a strategiei privind dezvoltarea continuă a sistemului de prelucrare a datelor informatice.

Cunoașterea sau determinarea erorilor posibile în practică, permite auditorului să identifice cauza originii lor, să se concentreze asupra acestor probleme, să elimine influența acestor erori asupra corectitudinii informațiilor.

Pentru a îndeplini aceste sarcini, auditorul trebuie să dispună de cunoștințe suficiente în domeniul prelucrării automatizate a datelor. Cerințe minime pentru aceasta este de a cunoaște terminologia și abilități de a înțelege secvența operațiilor.

Unii auditori consideră că abilitatea lor de a lucra direct cu tehnica de prelucrare a datelor nu este necesară în cazurile în care sunt implicați experții în acest domeniu. Însă lipsa acestor competențe poate conduce la o formulare greșită a cerințelor pentru tehnicieni și interpretarea eronată a rezultatelor acestora. Experiența practică cu sisteme diferite de prelucrare a datelor e necesară auditorului pentru ca acesta să poată argumenta corect evaluarea utilizării sistemului concret.

Important este răspândirea de client a sistemelor electronice de prelucrare a datelor. În sistemul multifuncțional, utilizat pe scară largă, de obicei, erorile apărute în timpul proiectării sunt eliminate pe parcursul utilizării acestor sisteme datorită avizării proiectantului de către alți operatori.

Sistemul proiectat și dezvoltat într-un singur exemplar la cerințele contabilului-șef al unei entități concrete, de regulă, prezintă un risc ridicat în ceea ce privește posibilele erori și este confuz atât pentru programator cât și pentru contabilul-șef.

Proiectanții sistemelor nu intervin doar pentru a remedia erorile constatate pe parcurs, dar, de asemenea, intervin pentru a actualiza sistemul de prelucrare a datelor la modificarea cerințelor legislației, care variază.

De aceea, factorul important este posibilitatea entității să contacteze în mod operativ proiectantul programului.

Printre aspectele negative ale pieței de software internă a produselor în domeniul contabilității, ar trebui să includă circumstanțele în care proiectarea și dezvoltarea lor se efectuează fără o expertiză independentă corespunzătoare cu privire la modalitățile de îmbunătățire a operațiunilor de control și, practic, nici o coordonare a pieței de software-ul de contabilitate. Soluția este văzută în faptul că toate programele legate de prelucrarea automatizată a datelor în domeniul contabilității, trebuie să se supună unei expertize (examen) independentă, precum și certificarea acestor programe de către autoritățile competente. Doar în urma emiterii de către acest organism a documentului confirmativ programul poate fi utilizat în practică. Această procedură, de asemeni, va facilita legalizarea software-ului intern de contabilitate pe piață, pentru a identifica posibilitățile de operațiuni de control într-un program special, se va reduce riscul de erori de către proiectanții de aplicații și programatori. În plus, această abordare oferă oportunitatea de a face o pregătire reală a auditorilor de a pune în aplicare activități de control în condițiile prelucrării automatizate a informațiilor, deoarece va fi posibil de a planifica procedurile de control, aplicând acestea la un program concret.

Bibliografie

1. Legea privind activitatea de audit nr. 61-XVI din 16.03.2007 republicată M.O. nr.72-75/230 din 13.04.2012.
2. International Standard on Auditing // Handbook of International Standards on Auditing and Quality Control;
3. Iachimovschi A., Audit financiar.
4. Ion Florea, Ionela-Corina Macovei, Radu Florea, Maria Berheci. Introducere în expertiza contabilă și în auditul financiar. Editura CECCAR, București, 2008;
5. Grand, B., Verdalle, B., Audit comptable et financier, Ed. Economica, Paris, 1999.
6. Articole de specialitate de pe website-urile IASB (www.iasb.org) și FASB (www.fasb.org);
7. Federation des Experts Comptables Europeens // pagina oficială: www.fee.be.